

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra etiky, psychologie a charitativní práce

Bakalářská práce

**SOCIÁLNÍ ASPEKTY SOUČASNÉ DAŇOVÉ POLITIKY
V ČESKÉ REPUBLICĚ**

Vedoucí práce: Ing. Jaroslav Šetek, Ph.D.

Autor práce: Edita Olšarová

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Forma studia: Kombinovaná

Ročník: 3.

2020

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Dne: 26. dubna 2020

.....

Edita Olšarová

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce Ing. Jaroslavu Šetkovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Dále bych chtěla poděkovat své rodině, která mě během celého studia plně podporovala.

Obsah

ÚVOD.....	6
1 ÚVOD DO DAŇOVÉ TEORIE	7
2 DAŇ Z PŘÍJMŮ	10
3 PŘÍJMY OSVOBOZENÉ OD DANĚ	13
4 ÚLEVY NA DANÍCH V DAŇOVÉM SYSTÉMU ČR	15
4.1 NEZDANITELNÉA ODČITETELNÉ POLOŽKY ZE ZÁKLADU DANĚ	15
4.1.1 Dary	16
4.1.2 Úroky z úvěrů	17
4.1.3 Penzijní připojištění	18
4.1.4 Životní pojištění	18
4.1.5 Členské příspěvky	19
4.1.6 Úhrady za zkoušky	19
4.2 SLEVY NA DANI PRO POPLATNÍKY DPFO	19
4.2.1 Sleva při zaměstnávání osob se zdravotním postižením	20
4.2.2 Základní sleva	20
4.2.3 Sleva na manžela	21
4.2.4 Sleva na invaliditu a držitele průkazu ZTP/P	21
4.2.5 Sleva na studenta	22
4.2.6 Sleva za umístění dítěte	22
4.2.7 Sleva na evidenci tržeb	23
4.3 DAŇOVÉ ZVÝHODNĚNÍ	24
5 ANALÝZA MOŽNOSTÍ UPLATNĚNÍ ÚLEV NA DANI	26
6 SOCIÁLNÍ POLITIKA ČR	29

6.1	DEFINICE SOCIÁLNÍ POLITIKY	29
6.2	PRINCIPY SOCIÁLNÍ POLITIKY	30
6.4	RODINNÁ POLITIKA V ČR	32
7	DAŇOVÁ A SOCIÁLNÍ POLITIKA JAKO SOUČÁST VOLEBNÍCH PROGRAMŮ	35
	ZÁVĚR	38
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	39
	POUŽITÉ ZKRATKY	42
	PŘÍLOHY	43
	ABSTRAKT	44
	ABSTRACT	45

ÚVOD

Téma mé bakalářské práce zní: Sociální aspekty současné daňové politiky v České republice. Jak už z názvu vyplývá, ve své práci se zaměřím na daně resp. na daň z příjmů fyzických osob a na možnosti slev na této dani, které nám nabízí česká legislativa. Prostřednictvím některých slev a úlev je i částečně uskutečňována sociální politika České republiky. Toto téma jsem si vybrala, jelikož je mi blízké z titulu mého zaměstnání.

Cílem předložené bakalářské práce je aplikací metody analýzy a komparace potvrdit hypotézu o účinnosti aktuální daňové politiky, a to konkrétně u daně z příjmů fyzických osob prostřednictvím úlev a slev pro poplatníky. V této souvislosti je stanovena hypotéza, že aktuálně nastavená daňová politika plní provázanost k politice sociální (tedy zájmovým jejím oblastem – sociálního zabezpečení, rodinné a bytové politiky, vzdělávací politiky) pouze u skupin obyvatelstva s vyšším příjmem.

Z výše uvedených důvodů je práce zpracována v teoretickém konceptu. V úvodu, pro lepší vzhled do problému, se zabývám teorií zdanění – definuji pojem daň, její třídění a funkce a principy zdanění. V následující kapitole se věnuji příjmům osvobozeným od daně. Podstatnou část mé práce tvoří kapitola s názvem Úlevy na daních v daňovém systému ČR, v podkapitolách Nezdánitelné a odčitatelné položky ze základu daně, Slevy na dani a Daňové zvýhodnění se podrobně zabývám konkrétními možnostmi a způsoby, jak si mohou poplatníci daně z příjmů fyzických osob snížit daňový základ nebo samotnou daň. Jak jsem již výše uvedla, chtěla bych ukázat provázanost daňové a sociální politiky, proto se v další části své práce věnuji i teorii sociální politiky a rodinné politice, která je v České republice uskutečňována převážně prostřednictvím slev a úlev na dani. Na závěr analyzuji začlenění témat daňové a sociální politiky v předvolebních programech politických stran.

Lze se domnívat, že práce bude přínosem, jak pro čtenáře, které tato problematika zajímá tak i širokou veřejnost, které může poskytnout stručný a přehledný návod k uplatnění slev a úlev na dani při zdaňování svých příjmů.

Východiskem pro zpracování je aktuální literatura z daňové teorie a politiky, legislativní normy a data získaná z internetových zdrojů.

1 ÚVOD DO DAŇOVÉ TEORIE

Jelikož se ve větší části mé práce budu zabývat daněmi, chtěla bych na počátku nejprve vysvětlit pojem daň, dále funkci daní a také jejich třídění.

Daň

Daň je jedním druhem příjmů veřejných rozpočtů. Představuje transfer finančních prostředků od soukromého k veřejnému sektoru. Je definována jako povinná, nenávratná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu. Je to platba neúčelová a neekvivalentní. Daň se pravidelně opakuje v časových intervalech (např. každoroční placení daně z příjmů) nebo je nepravidelná a platí se za určitých okolností (např. při každém převodu nemovitosti). Neúčelovostí daně se rozumí skutečnost, že konkrétní daň v určité výši nemá financovat konkrétní vládní projekt, nýbrž se stane součástí celkových příjmů veřejného rozpočtu, z něhož se budou financovat různé veřejné potřeby.¹

Třídění daní

Jedním z nejzákladnějších rozlišení daní je rozdělení do dvou hlavních kategorií:

1. **Daně přímé**, vybírané přímo z důchodů (příjmů), zisků a bohatství, včetně daně z příjmů
2. **Daně nepřímé**, tedy vybírané nepřímo z příjmů atd., tato kategorie zahrnuje daň z přidané hodnoty, cla, spotřební daně z tabáku, alkoholu a daň z nemovitosti.²

Principy zdanění

Klíčové principy jakéhokoliv daňového systému zahrnují spravedlnost, efektivnost a hospodárnost.

1. Spravedlnost rozlišuje horizontální a vertikální
  - Horizontální spravedlnost znamená, že daně by měly být stejné pro daňové poplatníky v podobných pozicích, např. tím, že se ze stejných příjmů odeberou stejné částky.

---

¹ KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 6., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 15-16.

² Tamtéž, s. 20.

- Vertikální spravedlnost říká, že lidé s vyššími příjmy by měli platit vyšší daně než ti s nižšími příjmy. Vertikální spravedlnost obvykle znamená progresivní způsob zdanění (když příjem roste, zvyšuje se i podíl daně).
2. Efektivnost spočívá v tom, že daně jsou uznatelné pouze tehdy, pokud zlepšují alokační efektivnost.
  3. Hospodárnost znamená, že struktura zdanění by měla být taková, aby náklady na vybírání daní a spravování daňového systému byly vůči daňovému zisku malé.³

Funkce daní

- **Alokační** – tato funkce se uplatňuje tehdy, když trh projevuje neefektivnost v alokaci příjmů. Alokační funkce znamená buď vložení finančních prostředků tam, kam jich stát vkládá málo (např. školství či sociální oblast), nebo naopak odejmutí prostředků (např. formou zdanění) z oblastí, kde jich je příliš mnoho. Daně většinou „přidají“ peníze do určitých oblastí pomocí daňových úlev – např. podpora rodin s dětmi.
- **Redistribuční** – daně mají za úkol přesunout část důchodů (příjmů) a bohatství směrem od bohatších jedinců k chudším.
- **Stabilizační** – tato funkce znamená zmírňování cyklických výkyvů v ekonomice v zájmu zajištění dostatečné zaměstnanosti a cenové stability.⁴

Lafferova křivka

Graf Lafferovy křivky ukazuje, že vysoké daňové zatížení může být překážkou pro ekonomický růst. Vyšší daňové sazby sice zajišťují státu vyšší daňové příjmy, a tím i vyšší zdroje pro financování sociální politiky, ale pouze do určité míry, která je v grafu vyznačena bodem M. Zvyšování daňových sazeb za tuto mez již není efektivní, jelikož vyšší sazby daní destimulují ekonomické subjekty, jimž se přestává ekonomická činnost vyplácet, klesají příjmy a s nimi i výnos z daní. Může také docházet k přelévání příjmů do oblasti šedé ekonomiky a k daňovým únikům.⁵ Na grafu Lafferovy křivky můžeme

³ BAILEY, S. J.. *Veřejný sektor: teorie, politika a praxe*. Přeložil: Iva MATĚJKOVÁ. Praha: Eurolex Bohemia, 2004, s. 219-220.

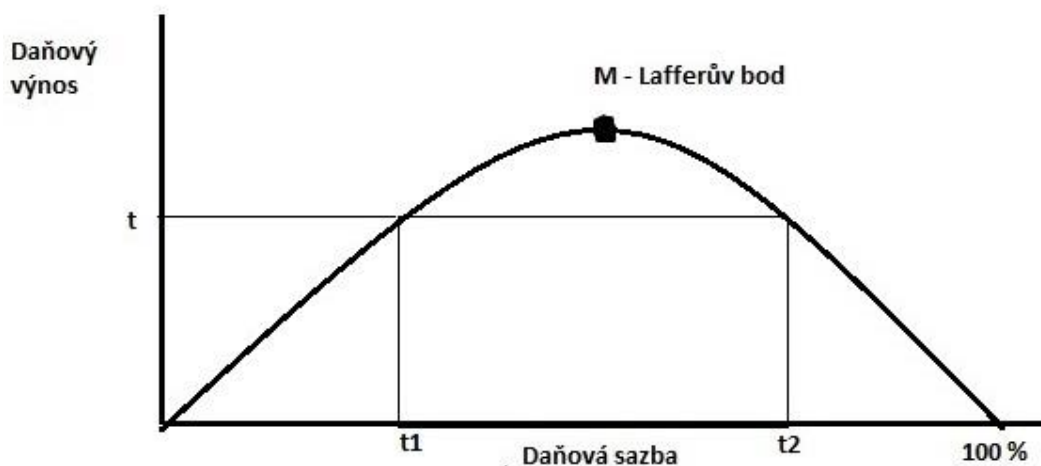
⁴ KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*, s. 19.

⁵ Srov. KREBS, Vojtěch a Jaroslava DURDISOVÁ. *Sociální politika*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 77 – 78.

vidět, že jak při nižší daňové sazbě (bod t1), tak i při vyšší daňové sazbě (bod t2), může stát dosáhnout stejného daňového výnosu. Snížení daňového zatížení může vést ve společnosti k vyšší pracovní aktivitě a tím pádem i k nižší nezaměstnanosti.⁶

Graf 1: Lafferova křivka

Funkce daní

- **Alokační** – tato funkce se uplatňuje tehdy, když trh projevuje neefektivnost v alokaci příjmů. Alokační funkce znamená buď vložení finančních prostředků tam, kam jich stát vkládá málo (např. školství či sociální oblast), nebo naopak odejmutí prostředků (např. formou zdanění) z oblastí, kde jich je příliš mnoho. Daně většinou „přidají“ peníze do určitých oblastí pomocí daňových úlev – např. podpora rodin s dětmi.
- **Redistribuční** – daně mají za úkol přesunout část důchodů (příjmů) a bohatství směrem od bohatších jedinců k chudším.
- **Stabilizační** – tato funkce znamená zmírňování cyklických výkyvů v ekonomice v zájmu zajištění dostatečné zaměstnanosti a cenové stability.⁷

⁶ Srov. KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*, s. 39.

⁷ Tamtéž, s. 19.

2 DAŇ Z PŘÍJMŮ

V této kapitole bych chtěla objasnit několik pojmů, které budu nadále v mé práci používat. Definuji pojmy: daň z příjmů, poplatník daně z příjmů, předmět daně, a zdaňovací období.

Daň z příjmů

Pokud lidé hovoří o dani, mají ve většině případů na mysli právě daň z příjmů fyzických osob (DPFO), placení této daně podléhají všichni výdělečně činní obyvatelé České republiky. Zaměstnancům je daň formou zálohy strhávána zaměstnavatelem z platu každý měsíc, osoby samostatně výdělečně činné jsou povinny tuto daň platit jednou ročně a to vždy ve výši, kterou si vypočtou ve svém přiznání k dani z příjmů.

Problematika a způsob zdaňování příjmů, jak fyzických tak i právnických osob, řeší zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen „zákon o dani z příjmů“). Tento zákon byl od svého vydání mnohokrát novelizován a já budu ve své práci čerpat z platného znění zákona pro rok 2020.

Poplatník daně z příjmů

Poplatníkem daně z příjmů fyzických osob jsou fyzické osoby. Poplatníky rozdělujeme na daňové rezidenty České republiky a daňové nerezidenty.

Poplatníci jsou **daňovými rezidenty** České republiky, pokud mají na území našeho státu bydliště nebo se zde obvykle zdržují. V tomto případě mají povinnost danit v České republice všechny své příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky i ze zahraničí. Bydlištěm rozumíme místo, kde má poplatník stálý byt a má úmysl se v tomto bytě trvale zdržovat. Poplatníci, kteří se obvykle zdržují na území České republiky, jsou ti, kteří zde pobývají alespoň 183 dnů v příslušném kalendářním roce.

Daňovými nerezidenty jsou ti poplatníci, kteří nesplňují podmínky daňového rezidentství či to o nich stanoví mezinárodní smlouvy. Tito poplatníci mají povinnost danit jen příjmy, které plynou ze zdrojů na území České republiky. Do této kategorie spadají i poplatníci, kteří se na našem území zdržují pouze za účelem studia nebo léčení, i za předpokladu že se zde obvykle zdržují.⁸

---

⁸Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, §3.

Předmět daně

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou veškeré příjmy fyzických osob s výjimkou příjmů, které nejsou jejím předmětem. I když vymezení obecně příjem je velmi složité, lze říci, že příjmem rozumíme, vše čím dochází ke zvýšení majetku poplatníka.⁹

Zdanění podléhají příjmy ze závislé činnosti (zaměstnání), ze samostatné činnosti (podnikání), z kapitálového majetku, z nájmu a také ostatní příjmy. Přesnou charakteristiku těchto příjmů řeší § 6 - § 10 zákona o daních z příjmů. Tyto příjmy mají v naprosté většině případů charakter peněžního plnění, ale mohou být i nepeněžního rázu.

Zdaňovací období

Zdaňovacím obdobím je vždy pro potřeby daně z příjmů uplynulý kalendářní rok.

Základ daně

Jak je uvedeno v zákoně o daních z příjmů, je základem daně částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, pokud není dále u jednotlivých příjmů podle § 6 až 10 stanoveno jinak. Pokud během zdaňovacího období má poplatník několik příjmů, je základem daně vždy součet jednotlivých dílčích základů daně zjištěných podle jednotlivých druhů příjmů.¹⁰

Sazba daně

V České republice je již od roku 2008 zavedena sazba daně ve výši 15% ze základu daně sníženého o nezdanitelnou část základu daně dle § 15 a o odčitatelné položky od základu daně podle § 34 (daňová ztráta z podnikání, odpočet na podporu výzkumu a vývoje, odpočet na podporu odborného vzdělávání).¹¹ Nezdanitelným a odčitatelným položkám ze základu daně se budu podrobně věnovat v jedné z podkapitol své práce.

Sazbu daně, která se v České republice užívá ke zdanění a která se nám může jevit jako „rovná“ daň, nazýváme lineární sazba daně. Toto označení znamená, že daň roste

---

⁹ VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ, ed., 2018. *Daňový systém ČR 2018*. 14. aktualizované vydání. Praha: 1 VOX, s. 161.

¹⁰ Srov. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, §5.

¹¹ Tamtéž, §16.

s růstem základu daně ve stejném poměru. Je obvykle stanovena jako určité procento ze základu daně, které se nemění s velikostí základu daně.¹²

Příjmy některých poplatníků, kromě 15 % sazby daně, ještě podléhají solidárnímu zvýšení daně. Solidární zvýšení daně činí 7 % z kladného rozdílu mezi součtem dílčích základů daně podle § 6 a § 7 zákona o daních z příjmů v příslušném zdaňovacím období a 48 násobkem průměrné mzdy stanovené podle zákona upravujícího pojistné na sociální zabezpečení.¹³ Pro rok 2019 činila tato částka 1 569 552 Kč.

---

¹² VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L.; *Daňový systém ČR 2018*, s. 25.

¹³ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. § 16a.

3 PŘÍJMY OSVOBOZENÉ OD DANĚ

§ 4 zákona o daních z příjmů vyjmenovává všechny příjmy, které jsou předmětem daně a jsou od daně osvobozeny. Osvobození se týká více než 60 druhů příjmů. Nejdůležitější skupiny osvobozených příjmů jsou následující:

1. některé bezúplatné příjmy
2. důchody a sociální transfery
3. některé příjmy z prodeje majetku
4. náhrady škody a pojistná plnění s výjimkami
5. některé výhry

Je třeba ale mít na mysli, že v zákoně existuje i řada výjimek ze základních pravidel.¹⁴ Podrobněji bych se chtěla věnovat bezúplatným příjmům, tzv. sociálním příjmům a příjmům z prodeje věcí.

Bezúplatné příjmy patří k velmi významným položkám osvobozených příjmů. Osvobození se týká veškerého nabytí majetku dědictvím, případně odkazem. Dále jsou osvobozena všechna bezúplatná plnění (dary) od příbuzného v řadě přímé a vedlejší a obecně příležitostné dary od jedné osoby do 15 000 Kč za zdaňovací období.¹⁵

Sociální příjmy zaujímají mezi osvobozenými příjmy objemově nejdůležitější podíl. Nejvýznamnější postavení v této kategorii mají dávky z veřejných rozpočtů.¹⁶

Osvobozeny od daně jsou:

- např. příjem získaný ve formě dávky nebo služby z nemocenského pojištění, důchodového pojištění, peněžní pomoci obětem trestné činnosti, sociálního zabezpečení, plnění z uplatnění nástrojů státní politiky zaměstnanosti (podpora v nezaměstnanosti) a veřejného zdravotního pojištění¹⁷

Důchody - penze, které jsou pravidelně vyplácené, mají největší podíl na rozpočtových výdajích. Starobní či invalidní důchody tvoří pro určitou skupinu obyvatelstva nejpodstatnější část příjmu, proto při jejich osvobození od daně je třeba postupovat opatrně, aby nebyla příliš narušena daňová

---

¹⁴ VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L.; *Daňový systém ČR 2018*, s. 161 – 162.

¹⁵ Tamtéž, s. 162.

¹⁶ Tamtéž, s. 162.

¹⁷ Srov. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. § 4 odst. 1, písm. h).

spravedlnost. Jde-li o pravidelné penze (např. starobní, nebo vdovský důchod), je osvobozen od daně pouze důchod ve výši 36násobku minimální mzdy k prvnímu dni kalendářního roku.¹⁸ Pro zdaňovací období roku 2019 činí hranici pro osvobození důchodů částka ve výši 480 600 Kč a ve zdaňovacím období roku 2020 budou osvobozeny důchody ve výši 525 600 Kč. Po překročení této stanovené hranice je třeba zdanit rozdíl mezi souhrnnou částkou vyplacených důchodů za zdaňovací období a částkou osvobozenou od daně.

- dávka pro osobu se zdravotním postižením, dávka pomoci v hmotné nouzi, sociální služba, dávka státní sociální podpory, dávka pěstounské péče s výjimkou odměny pěstouna, příspěvek z veřejného rozpočtu a státní dávka nebo příspěvek podle jiných právních předpisů, příjem plynoucí z důvodu péče o blízkou nebo jinou osobu, která má nárok na příspěvek na péči podle zákona upravujícího sociální služby, a to do výše poskytovaného příspěvku.¹⁹
- studijní stipendia, příspěvky od nadací, spolků, občanských sdružení atd.²⁰

Od daně jsou často osvobozeny i příjmy z prodeje věcí resp. majetku, avšak s celou škálou výjimek. To zásadní je, že se nejedná o majetek použitý k samostatné činnosti (podnikání), tj. nebyl vložen do obchodního majetku. Jako kritérium pro osvobození se také používá doba, která uplynula mezi nabytím a prodejem majetku, zjišťuje se, zda příjem vyhovuje časovému testu.²¹ Nejčastějším případy, kdy se využívá právě tento časový test, se týkají prodeje nemovitostí. Bez jakýchkoliv omezení je osvobozen příjem z prodeje nemovitostí, které poplatník či zůstavitel v řadě přímé vlastnil déle než 5 let.

Náhrady škody či újmy jsou velmi specifickým druhem příjmů, u kterého je sporné, zda zvyšují majetek poplatníka. Tyto příjmy spíše pouze nahrazují ztrátu majetku nebo příjmu. Proto je převážná část z nich od daně osvobozena.²²

---

¹⁸ VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L.; *Daňový systém ČR 2018*, s. 162.

¹⁹ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. § 4 odst.1, písm. i).

²⁰ VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L.; *Daňový systém ČR 2018*, s. 162.

²¹ Tamtéž, s. 163.

²² Tamtéž, s. 162.

4 ÚLEVY NA DANÍCH V DAŇOVÉM SYSTÉMU ČR

Úlevy na dani jsem pro potřeby své práce rozdělila následovně:

1. nezdanitelné položky a odpočty ze základu daně
2. slevy na dani
3. daňové zvýhodnění pro poplatníky DPFO

Tyto odpočty či slevy dělíme na standardní a nestandardní.

Standardní odpočty snižují základ daně nebo samotnou daň o předem stanovenou pevnou částku, za předpokladu, že daňový subjekt splňuje podmínky pro uplatnění těchto odpočtů, které stanoví zákon o dani z příjmů. Do této kategorie můžeme zařadit např. slevu na manžela nebo slevu na invaliditu.

Nestandardní odpočty představují položky, které může daňový subjekt odečíst ze základu daně v prokazatelně vynaložené výši. Jejich uplatnění je vždy limitováno částkou, kterou odpočet nemůže překročit. Tyto nestandardní odpočty by měly motivovat daňový subjekt k jednání, které je žádoucí z celoplošného hlediska (např. poskytování darů, penzijní připojištění, pořízení si vlastního bydlení). Maximální limit vyjádřený pevnou částkou zároveň zajišťuje plnění redistribuční funkce daní, jelikož poplatníci s vyššími příjmy resp. základy daně mají i větší možnost korigovat výši odváděné daně využitím těchto nestandardních odpočtů.²³

4.1 NEZDANITELNÁ ODČITETELNÉ POLOŽKY ZE ZÁKLADU DANĚ

Jak už bylo řečeno výše, položky, jejichž specifikaci se budu věnovat níže, snižují základ daně a tím i ovlivňují samotnou výši daně. Tyto položky řadíme mezi nestandardní odpočty. Podmínky pro uplatnění těchto položek řeší § 15 zákona o daních z příjmů. Aby bylo uplatnění těchto položek efektivní a ovlivnilo vypočtenou výši daně, musí základ daně přesahovat částku 165 600 Kč.

---

²³ VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L.; *Daňový systém ČR 2018*, s. 23.

4.1.1 Dary

Od základu daně lze odečíst hodnotu bezúplatného plnění (daru) poskytnutého obcím, krajům, organizačním složkám státu, právnickým osobám se sídlem na území České republiky, jakož i právnickým osobám, které jsou pořadateli veřejných sbírek, a to na vědu a vzdělávání, výzkumné a vývojové účely, kulturu, školství, na policii, na požární ochranu, na podporu a ochranu mládeže, na ochranu zvířat a jejich zdraví, na účely sociální, zdravotnické a ekologické, humanitární, charitativní, náboženské pro registrované církve a náboženské společnosti, tělovýchovné a sportovní, a politickým stranám, politickým hnutím, evropským politickým stranám nebo evropským politickým nadacím na jejich činnost, dále fyzickým osobám s bydlištěm na území České republiky, které jsou poskytovateli zdravotních služeb nebo provozují školy a školská zařízení a zařízení pro péči o toulavá nebo opuštěná zvířata nebo pro péči o jedince ohrožených druhů živočichů, na financování těchto zařízení, dále fyzickým osobám s bydlištěm na území České republiky, které jsou poživateli invalidního důchodu nebo byly poživateli invalidního důchodu ke dni přiznání starobního důchodu nebo jsou nezletilými dětmi závislémi na péči jiné osoby, na zdravotnické prostředky maximálně do částky nehrazené zdravotními pojišťovnami nebo na zvláštní pomůcky podle zákona upravujícího poskytování dávek osobám se zdravotním postižením nejvýše do částky nehrazené příspěvkem ze státního rozpočtu, a na majetek usnadňující těmto osobám vzdělání a zařazení do zaměstnání. Obdobně se postupuje u peněžních darů určených na financování odstraňování následků živelní pohromy, ke které došlo na území členského státu Evropské unie nebo státu tvořícího Evropský hospodářský prostor. Podmínkou pro uplatnění těchto darů je, že jejich úhrnná minimální hodnota musí přesáhnout 2% ze základu daně anebo činit alespoň 1000 Kč. Celkem lze takto odečíst částku, která činí nejvýše 15 % ze základu daně.

Další formou bezúplatného plnění je bezúplatné plnění na zdravotnické účely, čímž rozumíme darování krve nebo jejích složek. Tento dar je oceněn částkou 3000 Kč za každý odběr. Dále odběr orgánu od žijícího dárce, který se oceňuje částkou 20 000 Kč a hodnota jednoho odběru krvetvorných buněk se oceňuje částkou 20 000 Kč.²⁴

---

²⁴ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, § 15 odst. 1.

4.1.2 Úroky z úvěrů

Od základu daně lze odečíst částku, která se rovná úrokům zaplaceným ve zdaňovacím období z úvěru ze stavebního spoření, úrokům z hypotečního úvěru poskytnutého bankou, i úvěru poskytnutého stavební spořitelnou či bankou v souvislosti s úvěrem ze stavebního spoření nebo s hypotečním úvěrem a použitým na financování bytových potřeb.

Bytovými potřebami pro účely tohoto zákona se rozumí:

- a) výstavba bytového domu, rodinného domu, jednotky, která nezahrnuje nebytový prostor jiný než garáž, sklep nebo komoru, nebo změna stavby,
- b) koupě pozemku za předpokladu, že na pozemku bude zahájena výstavba domu do 4 let od okamžiku uzavření úvěrové smlouvy nebo koupě pozemku v souvislosti s pořízením předmětu bytové potřeby
- c) koupě bytového domu, rodinného domu nebo rozestavěné stavby bytového domu či rodinného domu, jednotky, která nezahrnuje nebytový prostor jiný než garáž, sklep nebo komoru,
- d) splacení vkladu právnické osobě jejím členem za účelem získání práva nájmu nebo jiného užívání bytu nebo rodinného domu,
- e) údržba a změna stavby bytového domu, rodinného domu, bytu v nájmu nebo v užívání nebo jednotky, která nezahrnuje nebytový prostor jiný než garáž, sklep nebo komoru,
- f) vypořádání společného jmění manželů nebo vypořádání spoludědiců v případě, že předmětem vypořádání je úhrada podílu spojeného se získáním jednotky, která nezahrnuje nebytový prostor jiný než garáž, sklep nebo komoru, rodinného domu nebo bytového domu.

Další podmínky pro uplatnění této slevy ze základu daně jsou následující:

- Uplatnit ji může pouze účastník smlouvy o úvěru na financování bytové potřeby
- Poplatník musí předmět bytové potřeby specifikovaný pod písm. a) až c) a e) po celou dobu zdaňovacího období vlastnit, v roce nabytí nemovitosti postačuje splnit podmínku vlastnictví k poslednímu dni zdaňovacího období.
- Předmět bytové potřeby musí být užíván k poplatníkovu vlastnímu trvalému bydlení nebo k trvalému bydlení druhého z manželů, potomků rodičů nebo prarodičů obou manželů.

Maximální částka úroků, kterou lze uplatnit v daňovém přiznání je 300 000 Kč za 12 měsíců.²⁵

4.1.3 Penzijní připojištění

Od základu daně ve zdaňovacím období lze odečíst příspěvek v celkovém úhrnu nejvýše 24 000 Kč zaplacený poplatníkem na jeho:

a) penzijní připojištění se státním příspěvkem podle smlouvy o penzijním připojištění se státním příspěvkem uzavřené mezi poplatníkem a penzijní společností; částka, kterou lze takto odečíst, se rovná úhrnu částí měsíčních příspěvků, které v jednotlivých kalendářních měsících zdaňovacího období přesáhly výši, od které náleží maximální státní příspěvek (touto hranicí je částka ve výši 1 000 Kč).

b) penzijní pojištění podle smlouvy o penzijním pojištění uzavřené mezi poplatníkem a institucí penzijního pojištění nebo na základě jinak sjednané účasti poplatníka na penzijním pojištění u instituce penzijního pojištění, za podmínky, že byla sjednána výplata plnění z penzijního pojištění až po 60 kalendářních měsících a současně nejdříve v roce dosažení věku 60 let;

c) doplňkové penzijní spoření podle smlouvy o doplňkovém penzijním spoření uzavřené mezi poplatníkem a penzijní společností;

Částka, kterou lze takto odečíst, se rovná úhrnu částí měsíčních příspěvků, které v jednotlivých kalendářních měsících zdaňovacího období přesáhly výši, od které náleží maximální státní příspěvek (touto hranicí je suma ve výši 1 000 Kč).²⁶

4.1.4 Životní pojištění

Za zdaňovací období lze odečíst poplatníkem zaplacené pojistné na jeho soukromé životní pojištění podle pojistné smlouvy uzavřené mezi poplatníkem jako pojistníkem a pojištěným v jedné osobě a pojišťovnou, která je oprávněna k provozování pojišťovací činnosti na území České republiky podle zvláštního právního předpisu, nebo jinou pojišťovnou usazenou na území členského státu Evropské unie nebo státu tvořícího Evropský hospodářský prostor za předpokladu, že výplata pojistného plnění (důchodu nebo jednorázového plnění) je v pojistné smlouvě sjednána až po 60 kalendářních

---

²⁵ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. § 15 odst. 3 a 4.

²⁶ Tamtéž, § 15 odst. 5.

měsících od uzavření smlouvy a současně nejdříve v kalendářním roce, v jehož průběhu dosáhne poplatník věku 60 let a že podle podmínek pojistné smlouvy není umožněna výplata jiného příjmu, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy.

Maximální částka, kterou lze odečíst za zdaňovací období, činí v úhrnu 24 000 Kč, a to i v případě, že poplatník má uzavřeno více smluv s více pojišťovnami.²⁷

4.1.5 Členské příspěvky

Členské příspěvky zaplacené ve zdaňovacím období členem odborové organizace odborové organizaci, která podle svých stanov obhajuje hospodářské a sociální zájmy zaměstnanců v rozsahu vymezeném zvláštním právním předpisem lze odečíst v částce do výše 1,5 % zdanitelných příjmů podle § 6 (příjmy ze závislé činnosti), s výjimkou příjmů podle § 6 zdaněných srážkou podle zvláštní sazby daně, maximálně však do výše 3 000 Kč za zdaňovací období.²⁸

4.1.6 Úhrady za zkoušky

Od základu daně ve zdaňovacím období lze odečíst úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání podle zákona o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání, pokud nebyly hrazeny zaměstnavatelem ani nebyly uplatněny jako výdaj. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů je osobou se zdravotním postižením, lze za zdaňovací období odečíst až 13 000 Kč, a u poplatníka, který je osobou s těžším zdravotním postižením, až 15 000 Kč.²⁹

4.2 SLEVY NA DANI PRO POPLATNÍKY DPFO

Jak už název této podkapitoly napovídá, v této části textu se budu věnovat slevám na dani. Tyto částky se odečítají z již vypočtené daně, a pokud je vypočtená daň nižší než částka 24 840 Kč, ztrácí uplatnění jakékoliv jiné slevy než slevy na poplatníka význam, jelikož při uplatňování těchto slev nelze jít do daňového bonusu (záporné

---

²⁷ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. § 15 odst. 6.

²⁸ Tamtéž, § 15 odst. 7.

²⁹ Tamtéž, § 15 odst. 8.

daně). Rozdíl mezi daní a součtem uplatněných slev musí mít kladnou hodnotu nebo se rovnat nule.

O základní slevě na poplatníka, slevě na druhého z manželů, na invaliditu a na studenta lze hovořit jako o standardních sociálních slevách. Jejich uplatnění se váže na splnění zákonem uvedených podmínek a prokázání stanovených skutečností předepsaným způsobem. Tyto slevy mají sociální funkci a přispívají k optimální redistribuci důchodů, jejich cílem je zohlednit nejen sociální postavení poplatníka, ale částečně i celé domácnosti.³⁰ Všechny tyto sociální slevy, s výjimkou základní slevy na poplatníka jsou „dělitelné“, lze je uplatnit pouze za ty měsíce, na jejichž počátku byly podmínky pro uplatnění nároku na snížení daně splněny.³¹

4.2.1 Sleva při zaměstnávání osob se zdravotním postižením

Poplatníkům uvedeným v § 2 a 17 (fyzické osoby podnikající a právnické osoby) se daň za zdaňovací období, kterým je kalendářní rok, nebo za zdaňovací období kratší než nepřetržitě po sobě jdoucích dvanáct měsíců spadajících do kalendářního roku, anebo za část uvedených zdaňovacích období, za kterou se podává daňové přiznání, snižuje o

a) částku 18 000 Kč za každého zaměstnance se zdravotním postižením, s výjimkou zaměstnance s těžším zdravotním postižením a poměrnou část z této částky, je-li výsledkem průměrného ročního přepočteného počtu těchto zaměstnanců desetinné číslo,

b) částku 60 000 Kč za každého zaměstnance s těžším zdravotním postižením a poměrnou část z této částky, je-li výsledkem průměrného ročního přepočteného počtu těchto zaměstnanců desetinné číslo.³²

Tyto slevy mají podpořit zaměstnavatele, kteří zaměstnávají osoby se zdravotním postižením.³³

4.2.2 Základní sleva

Základní sleva na dani, na kterou má nárok každý poplatník daně a která je, pokud se podává přiznání k dani, nedělitelná, činí 24 840 Kč za celý rok.³⁴

---

³⁰ VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L.; *Daňový systém ČR 2018*, s. 223.

³¹ Srov. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, §35ba odst. 3.

³² Tamtéž, §35 odst. 1 písm. a) a b).

³³ VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L.; *Daňový systém ČR 2018*, s. 147.

³⁴ Srov. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, §35ba odst. 1 písm. a).

Úkolem této slevy je zajistit minimální roční nezdanitelný příjem pro každého poplatníka³⁵ ve výši 165 600 Kč.

4.2.3 Sleva na manžela

Slevu na druhého z manželů lze uplatnit ve výši 24 840 Kč na manžela žijící s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti, pokud nemá vlastní příjem přesahující za zdaňovací období 68 000 Kč; je-li manželovi přiznán nárok na průkaz ZTP/P, zvyšuje se částka 24 840 Kč na dvojnásobek.

Do vlastního příjmu manžela se nezahrnují dávky státní sociální podpory, dávky péstounské péče s výjimkou odměny péstouna, dávky osobám se zdravotním postižením, dávky pomoci v hmotné nouzi, příspěvek na péči, sociální služby, státní příspěvky na penzijní připojištění se státním příspěvkem, státní příspěvky na doplňkové penzijní spoření, státní příspěvky podle zákona o stavebním spoření a o státní podpoře stavebního spoření a stipendium poskytované studujícím soustavně se připravujícím na budoucí povolání a příjem plynoucí z důvodu péče o blízkou nebo jinou osobu, která má nárok na příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách.³⁶

4.2.4 Sleva na invaliditu a držitele průkazu ZTP/P

Invalidita poplatníka, je sociální pozicí, kterou zákon o daních z příjmů také zohledňuje. Níže uvedené daňové úspory podporují soběstačnost handicapované osoby. Výše slevy je diferencovaná podle stupně postižení resp. invalidity.³⁷

Základní sleva na invaliditu činí 2 520 Kč, je-li poplatníkovi přiznán invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně z důchodového pojištění podle zákona o důchodovém pojištění, nebo zanikl-li nárok na invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně z důvodu souběhu nároku na výplatu tohoto invalidního důchodu a starobního důchodu.

Rozšířenou slevu na invaliditu ve výši 5 040 Kč, čerpá poplatník, je-li mu přiznán invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně nebo jiný důchod z důchodového pojištění podle zákona o důchodovém pojištění, u něhož jednou z podmínek přiznání je, že je

³⁵ VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L.; *Daňový systém ČR 2018*, s. 224.

³⁶ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, §35 odst. 1 písm. b).

³⁷ Srov. VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L.; *Daňový systém ČR 2018*, s. 224.

invalidní ve třetím stupni, nebo zanikl-li mu nárok na invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně z důvodu souběhu nároku na výplatu invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně a starobního důchodu nebo je-li poplatník podle zvláštních předpisů invalidní ve třetím stupni, ale jeho žádost o invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně byla zamítnuta z jiných důvodů než proto, že není invalidní ve třetím stupni.

Pokud je poplatníkovi přiznán nárok na průkaz ZTP/P, lze uplatnit slevu na držitele průkazu ZTP/P I ve výši 16 140 Kč.³⁸ Tato sleva lze uplatnit společně s výše uvedenými slevami na invaliditu.

4.2.5 Sleva na studenta

Slevu na studenta ve výši 4 020 Kč může poplatník uplatnit po dobu, po kterou se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem, a to až do dovršení věku 26 let nebo po dobu prezenční formy studia v doktorském studijním programu, který poskytuje vysokoškolské vzdělání až do dovršení věku 28 let.

39

4.2.6 Sleva za umístění dítěte

Tato nestandardní sleva na dani je v našem daňovém systému poměrně nová, lze ji uplatňovat teprve od roku 2015. Doplnuje, v rámci daňové podpory rodin, daňové zvýhodnění na dítě. Pro tuto slevu se vžil název školkovné.⁴⁰

Výše slevy za umístění dítěte odpovídá výši výdajů prokazatelně poplatníkem vynaložených za umístění vyživovaného dítěte v předškolním zařízení na dané zdaňovací období. Tuto slevu lze uplatnit za každé vyživované dítě maximálně do výše minimální mzdy. Pro rok 2019 činila tato částka 13 350 Kč, a jelikož od 1. 1. 2020 došlo ke zvýšení minimální mzdy, za rok 2020 bude možné uplatnit školkovné do maximální částky 14 600 Kč.

K uplatnění této slevy se váží následující podmínky:

---

³⁸ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, §35ba odst. 1 písm. c), d) a e).

³⁹ Tamtéž, §35ba odst. 1 písm. e).

⁴⁰ VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L.; *Daňový systém ČR 2018*, s. 230.

- Slevu lze uplatnit, pouze, žije-li vyživované dítě s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti. Za vlastního vnuka nebo vnuka druhého z manželů lze slevu uplatnit pouze, pokud jsou v péči, která nahrazuje péči rodičů.
- Vyživuje-li dítě v jedné společně hospodařící domácnosti více poplatníků, může slevu za umístění dítěte uplatnit ve zdaňovacím období jen jeden z nich. Může to být i rodič, který si neuplatňuje daňové zvýhodnění na děti.⁴¹
- Jak už bylo řečeno výše, dítě musí být umístěno v předškolním zařízení - pro účely daní z příjmů se předškolním zařízením rozumí:
  1. mateřská škola podle školského zákona nebo obdobné zařízení v zahraničí,
  2. zařízení služby péče o dítě v dětské skupině a
  3. zařízení péče o dítě předškolního věku provozovaná na základě živnostenského oprávnění, pokud charakter takto poskytované péče je srovnatelný s péčí poskytovanou
    - a. zařízením služby péče o dítě v dětské skupině, nebo
    - b. mateřskou školou podle školského zákona.⁴²

4.2.7 Sleva na evidenci tržeb

Tato sleva je také poměrně nová a byla státem zavedena, aby alespoň částečně kompenzovala podnikajícím osobám nákladu spojené se zaváděním EET (elektronické evidence tržeb).

Výše slevy na evidenci tržeb činí 5 000 Kč, ale pokud je vypočtená daň, po uplatnění slevy na poplatníka, nižší, lze uplatnit tuto slevu pouze ve výši daně. Zároveň lze tuto slevu uplatnit pouze ve zdaňovacím období, ve kterém poplatník poprvé zaevidoval tržbu v systému EET.⁴³

---

⁴¹ Srov. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, §35bb odst. 1-5.

⁴² Tamtéž, odst. 6.

⁴³ Srov. Tamtéž, § 35bc.

4.3 DAŇOVÉ ZVÝHODNĚNÍ

Daňové zvýhodnění na dítě může uplatnit každý poplatník, který je daňovým rezidentem České republiky, daňový nerezidenti mají možnost uplatnit toto zvýhodnění také, ale pouze za splnění určitých podmínek, a vyživuje dítě žijící s ním ve společně hospodařící domácnosti na území členského státu Evropské unie nebo státu tvořícího Evropský hospodářský prostor, a který měl ve zdaňovacím období příjem podle § 6 nebo 7 alespoň ve výši šestinásobku minimální mzdy (pro rok 2019 činí tento příjem částku 80 100 Kč a pro rok 2020 částku 87 600 Kč). Do těchto příjmů se nezahrnují příjmy od daně osvobozené a příjmy ze zahraničí, které jsou vyjmuty podle § 38f ze zdanění.⁴⁴

Daňové zvýhodnění na dítě je diferencováno podle počtu vyživovaných dětí:

1. 15 204 Kč ročně za jedno dítě
2. 19 404 Kč ročně za druhé dítě
3. 24 204 Kč ročně na třetí a každé další dítě

Je – li dítěti přiznán nárok na průkaz ZTP/P, zvyšuje se na ně částka daňového zvýhodnění na dvojnásobek.⁴⁵

Daňové zvýhodnění může poplatník uplatnit formou slevy na dani, daňového bonusu nebo slevy na dani a daňového bonusu.

- Slevu na dani může poplatník uplatnit až do výše daňové povinnosti vzniklé po odečtení všech uplatňovaných slev na dani, kterými jsem se zabývala v kapitole 4.2. Daň může být snížena na nulu.
- Je-li nárok poplatníka na daňové zvýhodnění vyšší než vypočtená daňová povinnost, je vzniklý rozdíl daňovým bonusem. Tento daňový bonus může poplatník uplatnit, pokud jeho výše činí alespoň 100 Kč, maximálně však do výše 60 300 Kč ročně. V praxi znamená daňový bonus negativní daň, o jejíž vyplacení poplatník může požádat správce daně, pokud podává přiznání k DPFO nebo je mu vyplacena zaměstnavatelem v rámci ročního vyúčtování příjmů.⁴⁶

⁴⁴ Srov. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, § 35c.

⁴⁵ Srov. Tamtéž, § 35c.

⁴⁶ Srov. Tamtéž, § 35c.

Vyživovaným dítětem pro účely zákona o daních z příjmů rozumíme vlastní nebo osvojené dítě, dítě v péči, která nahrazuje péči rodičů, dítě, dítě druhého z manželů, vlastního vnuka nebo vnuka druhého z manželů, pokud jeho rodiče nemají dostatečné příjmy, z nichž by mohli daňové zvýhodnění uplatnit, pokud je

a) nezletilým dítětem,

b) zletilým dítětem až do dovršení věku 26 let, jestliže mu není přiznán invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně a

1. soustavně se připravuje na budoucí povolání
2. nemůže se soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz, nebo
3. z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost.⁴⁷

Pokud dítě vyživuje v jedné společně hospodařící domácnosti více poplatníků, může daňové zvýhodnění uplatnit ve zdaňovacím období nebo v tomtéž kalendářním měsíci zdaňovacího období jen jeden z nich. Poplatníkovi, který vyživuje dítě jen jeden kalendářní měsíc nebo několik kalendářních měsíců ve zdaňovacím období, lze poskytnout daňové zvýhodnění ve výši 1/12 za každý kalendářní měsíc, na jehož počátku byly splněny podmínky pro jeho uplatnění. Daňové zvýhodnění lze uplatnit již v kalendářním měsíci, ve kterém se dítě narodilo, nebo ve kterém začíná soustavná příprava dítěte na budoucí povolání, anebo ve kterém bylo dítě osvojeno nebo převzato do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu.⁴⁸

Pokud zletilé dítě, považované za vyživované dítě, uzavře manželství, může dojít k souběhu nároku na slevu druhého z manželů u manžela a slevy či daňového zvýhodnění na dítě u jednoho z rodičů dítěte, které uzavřelo sňatek. V tomto případě má přednost sleva na manžela/ manželku. Pouze v případě, že manžel (manželka) nemá dostatečné příjmy, z nichž by mohl (mohla) uplatnit slevu na dani, může si rodič, za předpokladu, že žijí se sezdaným dítětem ve společně hospodařící domácnosti, uplatnit daňové zvýhodnění na dítě.⁴⁹

---

⁴⁷ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, §35c odst. 6.

⁴⁸ Tamtéž, odst. 9 a 10.

⁴⁹ VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L.; *Daňový systém ČR 2018*, s. 229.

5 ANALÝZA MOŽNOSTÍ UPLATNĚNÍ ÚLEV NA DANI

V této kapitole bych chtěla čtenáři, na základě modelových fiktivních příkladů, ukázat, jaké možnosti má daňový poplatník s určitou výší příjmů, co se týká možností uplatnění všech úlev na dani, které jsem specifikovala v předchozích kapitolách. Ve své analýze budu vycházet z následujících základů daně, které jsou odvozeny z:

1. ročního příjmu vycházejícího z výše minimální mzdy pro rok 2019 navýšené o úhrn povinného pojistného zaplaceného zaměstnavatelem. Minimální mzda pro rok 2019 činila 13 350 Kč měsíčně. Základ daně činí 214 356 Kč.(Uveden v následujících tabulkách jako příjem poplatníka č. 1.)
2. ročního příjmu, který je vypočítán na základě průměrné mzdy za rok 2019 navýšené o úhrn povinného pojistného zaplaceného zaměstnavatelem. Průměrná měsíční mzda pro rok 2019 činila 34 125 Kč.⁵⁰ Základ daně činí 547 920 Kč. (Uveden v následujících tabulkách jako příjem poplatníka č. 2.)
3. ročního příjmu ve výši maximálního vyměřovacího základu, který činila pro rok 2019 částka 1 569 552 Kč.⁵¹ Měsíční příjem činil v tomto případě 130 796 Kč a základ daně navýšený o povinné pojistné zaplacené zaměstnavatelem činí v tomto případě 2 100 072 Kč. (Uveden v následujících tabulkách jako příjem poplatníka č. 3.)
4. ze základu daně osoby samostatně výdělečně činné – např. se může jednat o řemeslníka, který uplatňuje výdaje ve výši 80% ze svých příjmů z podnikání. Má příjmy z podnikání ve výši 800 000 Kč, po uplatnění výdajů ve výši 80%, činí základ daně 160 000 Kč. (Uveden v následujících tabulkách jako příjem poplatníka č. 4.)

V tabulce č. 1 jsem pro modelové příklady zvolila jednoduchou variantu uplatnění slevy na dani v podobě slevy na manželku, která nemá žádné vlastní příjmy (pobírá rodičovský příspěvek) ve výši 24 840 Kč a uplatnění slevy za umístění dítěte v předškolním zařízení (maximální možná částka, která lze pro rok 2019 uplatnit se rovná výši minimální mzdy pro tento rok a to částce 13 350 Kč).

⁵⁰ <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/prumerne-mzdy-4-ctvrtleti-2019>

⁵¹ <https://www.mpsv.cz/web/cz/socialni-pojisteni>

Tabulka č. 1

	základ daně	položky snižující základ daně	základ daně po snížení a zaokrouhlení	daň	základní sleva na poplatníka	sleva na manželku	školkové
Poplatník č. 1	214 356	0	214 300	32 153	24 840	Ize do výše 7313	pokud uplatněna sleva na manželku - nelze
Poplatník č. 2	547 920	0	547 920	82 188	24 840	24 840	do max. výše 13 350
Poplatník č. 3	2 100 072	0	2 100 000	315 011	24 840	24 840	do max. výše 13 350
Poplatník č. č	160 000	0	160 000	24 000	24 840	nelze	nelze

52

V tabulce č. 2 jsem pro modelové příklady zvolila uplatnění odčitatelných položek ze základu daně v souhrnné částce 54 000 Kč (může se např. jednat o následující položky: 12 000 Kč zaplacené na penzijní připojištění, 12 000 Kč zaplacené na životním pojištění, 30 000 Kč zaplacených na úrocích z hypotéčního úvěru čerpaného na bydlení) v kombinaci uplatnění slev na dani v podobě slevy na manželku, která nemá žádné vlastní příjmy (pobírá rodičovský příspěvek) a uplatnění slevy za umístění dítěte v předškolním zařízení. Výše těchto slev již byla specifikována v komentáři k tabulce č. 1.

Tabulka č. 2

	základ daně	položky snižující základ daně	základ daně po snížení a zaokrouhlení	daň	základní sleva na poplatníka	sleva na manželku	školkové
Poplatník č. 1	214356	54 000*	160 300	24 045	24840	nelze	nelze
Poplatník č. 2	547920	54 000	493 900	74 085	24 840	24840	do max. výše 13 350
Poplatník č. 3	2100072	54 000**	2 046 000	306 900	24 840	24840	do max. výše 13 350
Poplatník č. 4	160000	***	160 000	24 000	24840	nelze	nelze

53

---

⁵² Vlastní zpracování

Upřesnění týjící se tabulky č. 2. :

* Maximální vliv na snížení základu daně má částka ve výši 48 756 Kč. Pokud poplatník uplatní odčitatelné položky v nižší částce, vzniká mu ještě prostor pro uplatnění např. slevy na manželku, invalidity či školkovného.

** V případě příjmů ve výši, která podléhá solidárnímu zdanění, lze uplatnit všechny odpočty v maximálních výších stanovených zákonem a take všechny možné slevy na dani.

*** Ačkoliv má poplatník v tomto případě poměrně vysoké příjmy (800 000 Kč), díky uplatnění výdajů procentem, mu nezbývá vůbec žádný prostor pro uplatnění jakéhokoliv odpočtu či slevy na dani.

Ve výše uvedených příkladech jsem se nezabývala uplatněním daňové zvýhodnění na dítě či využití daňového tzn., že jejich příjem přesáhl v roce 2019 šestinásobek minimální mzdy (částku 80 100 Kč) a tudíž všichni splnili podmínku ohledně výše příjmu pro uplatnění daňového zvýhodnění na dítě, danou zákonem o dani z příjmu.

6 SOCIÁLNÍ POLITIKA ČR

Co vše se skrývá pod pojmem sociální politika?

Odpoověď na tuto otázku není jednoduchá. S tímto termínem se v běžném životě setkáváme velmi často, ať již ve sdělovacích prostředcích, v programech politických stran nebo v odborné literatuře.

6.1 DEFINICE SOCIÁLNÍ POLITIKY

Obecně lze říci, že sociální politika je politikou, která se primárně orientuje k člověku, k rozvoji a kultivaci jeho životních podmínek, dispozic, k rozvoji jeho osobnosti a kvality života, tím jí přísluší zcela určité a významné místo v rámci celého společenského systému.

Sociální politika není jednoznačně definičně vymezena, ba není ani jednoznačně vymežitelná. Lze ji charakterizovat z různých úhlů pohledu a úrovní.⁵⁴

Už samotný výraz sociální má tři významové roviny:

- Sociální jako společenský.
- Sociální ve smyslu snahy směřující k vyrovnání nerovností v životních podmínkách lidí, ke zlepšení společenských poměrů.
- Sociální jako kurativní (léčebný), nabízí řešení nepříznivých nebo nouzových životních situací⁵⁵

Politiku lze chápat jako záměrnou činnost určitého subjektu (hlavně vlády) zaměřenou na dosažení stanovených cílů. Tato činnost směřuje k prosazení hodnot, idejí, ale i konkrétních opatření, která mají ovlivnit nebo změnit současnou realitu.⁵⁶

Podobně můžeme nahlížet na sociální politiku s tím, že ta ovlivňuje místo společenské reality tu sociální.

Sociální politika je někdy definována také jako systém s výraznými distributivními a redistributivními prvky generujícími stratifikaci společnosti.⁵⁷ Další definice říká, že sociální politika je soubor aktivit, které cíleně směřují ke zlepšení základních

---

⁵⁴ KREBS, V.; DURDISOVÁ, J. *Sociální politika*, s. 17 – 18.

⁵⁵ ČABANOVÁ, A., MUNKOVÁ, G. Sociální politika. In POTŮČEK, Martin. *Veřejná politika*. Upr., dopl. a aktualiz. vyd. v českém jazyce. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2005. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). s. 24.

⁵⁶ Tamtéž, s. 266.

⁵⁷ KREBS, V.; DURDISOVÁ, J. *Sociální politika*, s. 27.

životních podmínek obyvatel jako celku, k zabezpečení a udržení sociální suverenity a bezpečí a k omezování sociální závislosti a ohrožení.⁵⁸

6.2 PRINCIPY SOCIÁLNÍ POLITIKY

Sociální politika nemůže být hodnotově neutrální, Na hodnotách, které společnost preferuje, závisí důraz kladený na jednotlivé principy prosazované sociální politikou.

Za typické a nejvýznamnější můžeme považovat:

- Princip sociální spravedlnosti
- Princip sociální solidarity
- Princip subsidiarity
- Princip participace⁵⁹

Princip sociální spravedlnosti (rovnosti)

Sociální spravedlnost je klíčovým pojmem sociální politiky, lze ji vymezit pravidly, podle nichž jsou ve společnosti rozdělovány příjmy a bohatství a také životní příležitosti a předpoklady mezi jednotlivé občany nebo sociální skupiny. Zároveň je to pojem relativní a subjektivní, a k jeho řešení je třeba přistupovat z několika hledisek a přihlížet tak k podstatě a charakteru konkrétních sociálních situací.⁶⁰

Josef Macek, ve svém díle *Základy sociální politiky* z roku 1925, uvádí tři přístupy k problému spravedlnosti:

1. Každému stejně, pod čímž se rozumí proporcionalita (např. stejná mzda za stejnou práci)
  2. Každému podle jeho potřeb (musí zde ovšem existovat autorita, která rozhoduje o tom, co kdo potřebuje).
  3. Každému podle jeho zásluhy. Zde je problémem definování zásluh a kým.
- Zásada života je zásadou, kterou je také třeba zohlednit a znamená prospěch pro co nejširší vrstvy společnosti, volbu těch zásad, které znamenají „co největší štěstí co největšího počtu“.⁶¹

---

⁵⁸ ČABANOVÁ, A., MUNKOVÁ, G. Sociální politika. In POTŮČEK, M., *Veřejná politika*, s. 246.

⁵⁹ Tamtéž, s. 248-250.

⁶⁰ KREBS, V.; DURDISOVÁ, J. *Sociální politika*, s. 27-28.

⁶¹ Srov. ČABANOVÁ, A., MUNKOVÁ, G. Sociální politika. In POTŮČEK, M.; *Veřejná politika*, s. 249.

Princip sociální solidarity

Tento princip souvisí zvláště s utvářením životních podmínek jedinců a skupin ve společnosti. Člověk jako společenský tvor je součástí společnosti, je na ní závislý a je v mnoha ohledech odkázán na její další členy. Člověk čerpá z toho, co vytvořily předchozí generace, a buduje hodnoty pro generace příští. Solidarita může mít mnoho podob ať už z hlediska rozsahu či působnosti (mezinárodní, celostátní, regionální, uvnitř rodiny, filantropie) nebo z hlediska dobrovolnosti. Nedobrovolnou solidaritou můžeme nazývat státní politiku redistribucí a transferů, která ve společnosti přerozděluje příjmy ve formě daní směrem od bohatých k chudým (vertikální přerozdělení) nebo směrem od pracujících k poživatelům důchodů, kdy pracující odvádějí povinné pojištění do důchodového systému, z něhož ve stejný okamžik čerpají příjemci důchodů dalším příkladem je zdravotní pojištění, kde také můžeme vidět solidaritu zdravých s nemocnými.⁶²

Princip subsidiarity

V moderní společnosti je princip subsidiarity chápán jako princip spojující osobní odpovědnost se solidaritou.

Pojem subsidiarita je odvozen od latinského slova „subsidium“ což znamená poskytování pomoci. Vychází z přístupu k člověku jako individu s jedinečnými vlastnostmi, vůlí, schopnostmi, dispozicemi atd., které je člověk povinen využívat ku prospěchu a sociálnímu bezpečí nejen svému, ale i svých nejbližších.

Člověk by měl být odpovědný za své chování a konání a v první řadě je povinen pokusit se pomoci sám sobě. V případě, že tuto možnost nemá, měla by mu pomoci jeho rodina, a teprve pokud rodina toho není schopna, nebo již vyčerpala všechny možnosti své pomoci, je nutné obrátit se pro pomoc na další společenství. Stát by měl pomáhat až jako poslední, v případě, že již byly vyčerpány všechny ostatní možnosti pomoci. To vše ale předpokládá, že si občané uvědomí svou sebezodpovědnost a reálně ji také převezmou.

V naší společnosti však stále převažuje názor, že by se měl o všechno postarat stát, a ten se také v sociální oblasti o mnoho věcí stará, což způsobuje, že princip subsidiarity se prosazuje velmi pomalu a nesetkává se s dostatečným pochopením.⁶³

---

⁶² Srov. Tamtéž, s. 249.

⁶³ Srov. KREBS, V.; DURDISOVÁ, J. *Sociální politika*, s. 37-38.

Princip participace

Tento princip, platný v demokratických společnostech, vyjadřuje možnost podílet se na společenském životě, na řešení společenských problémů. Občané mají možnost aktivně se podílet na tvorbě sociální politiky, jejich postavení se při uplatnění tohoto principu mění z objektů (adresátů) sociální politiky na její subjekty (tvůrce, realizátory).

64

6.4 RODINNÁ POLITIKA V ČR

Rodina, jako nejstarší a základní sociální jednotka společnosti, je ve většině států předmětem zvláštní podpory prostřednictvím opatření rodinné politiky, která je nedílnou součástí sociální politiky státu. Tato podpora se obvykle realizuje právními, ekonomickými a sociálními opatřeními. V zásadě je hlavním cílem rodinné politiky zmírňování narůstajících nákladů rodiny při opatrování mladé generace realizací především principů sociální solidarity, sociální spravedlnosti a sociální garance. Nástroji, které se používají k realizaci tohoto cíle, jsou především přímé peněžní transakce a nepřímé poskytování veřejných statků, finanční pomoci, slev a výhod.⁶⁵

Česká rodinná politika je realizována prostřednictvím tří pilířů:

1. přes daňové slevy a úlevy,
2. přes přímou sociální podporu státu
3. přes veřejné služby jako je např. sociální bydlení či kvalitní a finančně dostupné služby předškolní či rané školní péče.

Podpora rodin s dětmi je v České republice koncentrována v oblasti daňových slev. Mezi zeměmi OECD měla Česká republika v roce 2011 druhý nejvyšší podíl výdajů na daňové slevy rodinám na HDP (0,82 % HDP v roce 2011) mezi zeměmi OECD. Od posledního sběru dat v roce 2011 se podíl výdajů na daňové slevy v ČR dále navýšil, v roce 2015 se jednalo o 0,87 % HDP, což znamená nejvyšší podíl výdajů na daňové

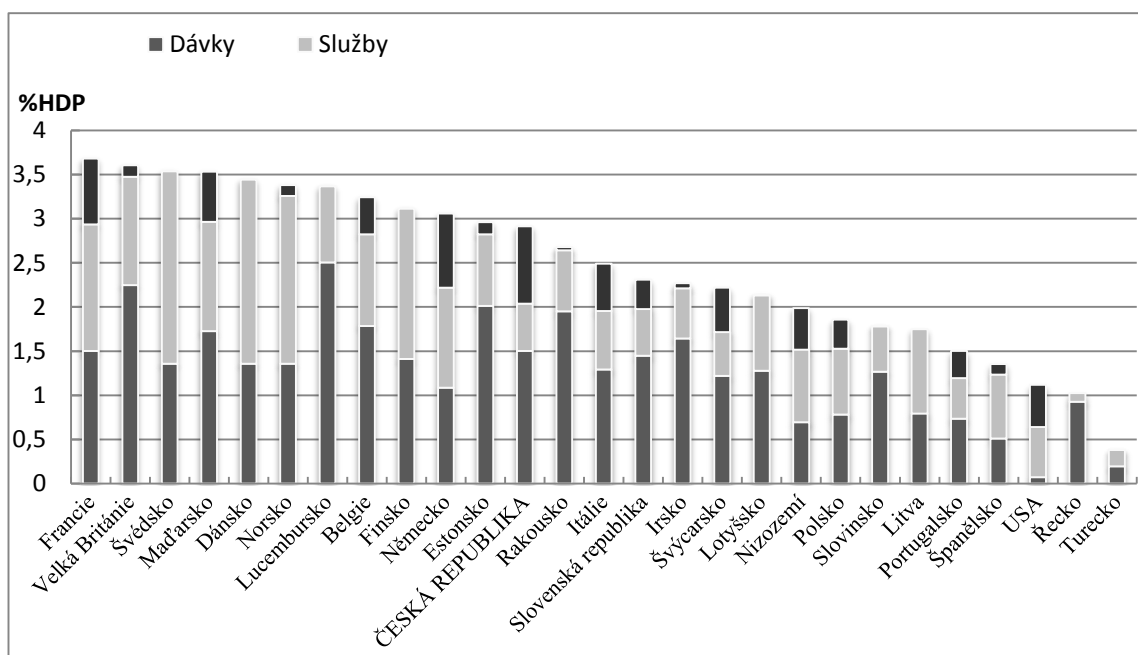
⁶⁴ ČABANOVÁ, A., MUNKOVÁ, G. Sociální politika. In POTUČEK, M.; *Veřejná politika*, s. 250.

⁶⁵ KREBS, V.; DURDISOVÁ, J. *Sociální politika*, s. 344 a 348

slevy rodinám na HDP v rámci všech zemí OECD. V zemích OECD činila tato hodnota v průměru 0,23 % HDP, viz. graf. ⁶⁶

Graf 2: Veřejné výdaje na rodinnou politiku podle formy podpory ve vybraných zemích OECD za rok 2015. (Podrobné hodnoty jsou uvedeny v příloze č. 1).

Poznámka: Výdaje na rodinnou politiku jsou vyjádřené jako podíl výdajů podle formy podpory na celkových výdajích na rodinnou politiku. Výpočty zahrnují pouze výdaje, které jsou přímo zaměřené na rodiny s dětmi. ⁶⁷

V současné době do oblasti daňové podpory rodin patří dvě standardní slevy a to sleva na manželku a sleva na vyživované dítě a jedna nestandardní sleva, kterou je sleva za umístění dítěte. Výši těchto slev a podmínky pro uplatnění jsem specifikovala v kapitolách Slevy na dani pro poplatníky DPF0 a Daňové zvýhodnění.

Domácnosti, ve kterých je jeden z rodičů doma s dítětem mladším než 3 roky, často plně nemohou využít všechny tři slevy najednou. Téměř ve 100 % případů rodiny,

⁶⁶ Aktualizovaná Koncepce rodinné politiky, verze 29. května 2019, s. 19.

Zdroj: http://amsp.cz/wp-content/uploads/2019/07/Aktualizovan%C3%A11-Koncepce-rodinn%C3%A9-politiky-ma_KORNBCMLPJ69.pdf

⁶⁷ Databáze rodin OECD. Dostupné z: http://www.oecd.org/els/family/database.htm#public_policy

prostřednictvím pracujícího rodiče, využívají slevu, resp. daňové zvýhodnění, na vyživované dítě, jelikož tato sleva je podmíněna poměrně nízkým ročním příjmem ve výši šestinásobku minimální mzdy (pro rok 2019 částka 80 100 Kč) a jak jsem již dříve uvedla, tato sleva lze čerpat i ve formě negativní daně. Pro optimální vyčerpání slevy na manželku (24 840 Kč) i plné slevy na umístění dítěte (13 350 Kč) musí mít poplatník minimální základ daně po případném odečtení uplatňovaných odčitatelných položek ve výši 420 200 Kč. Modelové příklady byly uvedeny v kapitole Analýza možností uplatnění slev na dani.

Z výše uvedeného je patrné, že daňové slevy podporují převážně rodiny s dětmi s vyšším příjmem, neboť pouze ty jsou schopny všechny daňové slevy vyčerpát (odečitatelné položky ze základu daně, sleva na druhého z manželů, školkovné). Toto maximální využití slev zároveň může pro tyto rodiny s dětmi představovat riziko zejména v období hospodářského poklesu, neboť právě tyto rodiny pak mohou být postiženy jak ztrátou příjmu, tak ztrátou daňových úlev. Proto je do budoucna klíčové posilovat význam dalších dvou pilířů – dávkový pilíř a pilíř veřejných služeb.⁶⁸

---

⁶⁸ *Aktualizovaná Koncepce rodinné politiky*, s. 19.

7 DAŇOVÁ A SOCIÁLNÍ POLITIKA JAKO SOUČÁST VOLEBNÍCH PROGRAMŮ

Podpora rodin je oblíbeným tématem předvolebních klání a nechybí ve většině volebních programů stran. Strany většinou voličům – převážně rodinám, slibují přilepšení v mnoha oblastech a volební programy jsou v tomto směru velmi rozsáhlé.⁶⁹ To samé bychom mohli říci i o různých návrzích na změny v oblasti zdanění příjmů.

Teorie veřejné volby vnímá voliče jako racionální soubor osob, usilujících o prosazení svých vlastních zájmů, které dají hlasy těm kandidátům a politickým stranám, které budou, nebo to alespoň slibují, sloužit jejich zájmům. Politické strany proto předkládají ve svých volebních programech návrhy, které jsou pro voliče atraktivní, a tudíž mají potenciál získat politickým stranám hlasy voličů. Voliči od vlády, kterou si zvolili, očekávají stále vyšší počet nejrůznějších služeb a výhod, na druhou stranu ale mají slabou ochotu platit daně a tím porušují normu a zásadu reciprocity a tržní směny věcí stejné hodnoty.⁷⁰

Nejinak tomu je i v České republice. Vzhledem k tomu, že poslední volby do parlamentu ČR proběhly v říjnu roku 2017, zaměřila jsem se na strany, které v těchto volbách získaly poslanecká křesla ve sněmovně a na jejich volební programy, resp. na to jaké jejich programy obsahovali návrhy ve vztahu k zdanění příjmů fyzických osob a daňovým slevám.

Nejčastější slib, týkající se zdanění příjmů, zněl: „zrušíme superhrubou mzdu“ a také zrušení solidárního navýšení daně (ANO, ČSSD, ODS).⁷¹ Zdanění superhrubé mzdy se v současnosti týká všech zaměstnanců, jedná se o navýšení základu daně o pojistné placené zaměstnavatelem. Připočtením tohoto pojistného ke hrubé mzdě se uměle zvyšuje základ daně a daň ve výši 15% je odváděna z vyššího základu daně, než který poplatník skutečně má. Pokud by bylo prosazeno zrušení superhrubé mzdy, došlo by ke zvýšení příjmů všech zaměstnanců. ANO a ČSSD zároveň slibovaly změny

---

⁶⁹ KALÍŠKOVÁ, Klára, 2017b. *IDEA Studie 14 2017 Rodinná politika ve volebních programech* [online] [vid. 2019-01-27]. Dostupné z: <https://idea.cerge-ei.cz/studies/2017-14-idea-pro-volby-rodinna-politika-ve-volebnich-programech>.

⁷⁰ ČABANOVÁ, A., MUNKOVÁ, G. Sociální politika. In POTUČEK, M.; *Veřejná politika*, s. 61-62.

⁷¹ ŠROV. <https://www.cssd.cz/data/files/program-210x210-seda.pdf>,

<https://www.ods.cz/volby2017/program>, <https://www.anobudelip.cz/file/edee/2017/09/program-hnuti-ano-pro-volby-do-poslanecke-snemovny.pdf>

samotné sazby daně, čímž by se stalo solidární navýšení daně zbytečným. ANO navrhovala dvě sazby daně ve výši 19% a 24% a ČSSD progresivní zdanění příjmů (výše sazeb daně v jejich programu konkretizována nebyla) a také znovuzavedení společného zdanění manželů.⁷² ODS navrhovala ponechat sazbu daně ve výši 15% a také zavedení společného zdanění manželů.⁷³

Další stranou, která navrhovala změnu daně, jsou Piráti, kteří slibovali zavést rovnou daň ve formě jednotné sazby celkového zdanění práce pro všechny příjmové skupiny a dále snížení sazby zdanění práce o 1,6 procentního bodu a dále chtěli usilovat o každoroční snižování zdanění práce o procentní bod.⁷⁴ KSČM ve svém volebním programu požadovala daňovou úlevu lidem s nízkými příjmy a plánovala zavést daňové paušály u malých příjmů.⁷⁵

Úpravy v oblasti slev na daních či daňového zvýhodnění zaměřené na rodiny s dětmi zahrnují do svého volebního programu následující strany:

KDU – ČSL, která proklamovala, že budou podporovat pracující rodiče daňovým zvýhodněním - zvýšením roční slevy na poplatníka a navýšením slevy na děti v rámci daní, také slibovala uvolnit strop vypláceného daňového bonusu na vyživované děti, který je ve výši 60 300 Kč.⁷⁶ ODS hodlala zavést slevu na pracující manželku/manžela ve výši 12 000 Kč v případě péče o nezaopatřené dítě.⁷⁷ KSČM uvedla, že zvýší daňovou slevu na první dítě a navrhla zavedení nové slevy na dani za zabezpečení mimoškolních aktivit dětí.⁷⁸ Výrazné daňové zvýhodnění pro rodiny s více jak třemi dětmi do svého programu zařadila SPD.⁷⁹

Z výše uvedeného je patrné, že téměř všechny parlamentní strany v nějaké formě slibovaly před posledními volbami do sněmovny ve svých programech zvýšení daňových úlev rodinám, ať už zvýšením daňových bonusů či snížením efektivního

---

⁷²<https://www.anobudelip.cz/file/edee/2017/09/program-hnuti-ano-pro-volby-do-poslanecke-snemovny.pdf>, <https://www.cssd.cz/data/files/program-210x210-seda.pdf>

⁷³<https://www.ods.cz/volby2017/program>

⁷⁴Srov. <https://www.pirati.cz/program/psp2017.html>

⁷⁵Srov. <https://www.kscm.cz/cs/nase-strana/program/volebni-program-do-ps-pcr-2017-2021>

⁷⁶ Srov. <https://www.kdu.cz/getattachment/f3c301fb-b96a-4915-87e4-6ad5713164a3/Volebni-program-2017-2021.aspx>

⁷⁷ Srov. <https://www.ods.cz/volby2017/program>

⁷⁸<https://www.kscm.cz/cs/nase-strana/program/volebni-program-do-ps-pcr-2017-2021>

⁷⁹<https://www.spd.cz/program>

zdanění příjmů zavedením společného zdanění manželů. Velká pozornost byla také věnována změně sazby daně a zrušení superhrubé mzdy. Vzhledem k tomu, že další parlamentní volby nás čekají přibližně za rok a půl, nechám na posouzení čtenáře, aby zhodnotil úspěšnost plnění volebních slibů sám.

ZÁVĚR

Bakalářská práce představila všechny možnosti slev a daňových zvýhodnění, které může poplatník daně uplatnit za účelem snížení daně, zabývala se také teorií sociální politiky a její významnou oblastí - rodinnou politikou resp. podporou rodin, která je velmi úzce spjatá s formou daňových úlev a zvýhodnění, v závěru se věnovala volebním programům politických stran a zde uveřejněným návrhům a slibům na změny v daňové oblasti a v oblasti rodinné politiky.

Zpracování bakalářské práce vycházelo z čerpání vědomostí a zkušeností, získané v rámci profese autorky, pro kterou představuje také velký přínosem. Ten spočívá v teoretické a praktické provázanosti daňovou a sociální a sociální sféry. Cíl bakalářské práce spočíval v potvrzení či vyvrácení hypotézy, že daňové slevy a zvýhodnění nejsou určeny všem skupinám obyvatelstva. Hypotéza se naplnila, neboť tyto „benefity“ jsou pro skupiny poplatníků se středními a vyššími příjmy. Jedinci s nízkými příjmy nemají téměř žádnou šanci uplatnit jakýkoliv odpočet na dani, pro přesnost, uplatnit si odpočet ze základu daně mohou, ale toto uplatnění nebude mít kýžený efekt ve formě snížení daně. To samé se týká slevy na druhého z manželů, v drtivé většině tuto slevu uplatňují manželé, jejichž manželky pečují o dítě do věku tří let. Aby bylo možné tuto slevu plně využít, musí mít poplatník základ daně, po odečtení případných odpočtů za základu daně, v minimální výši 331 200 Kč.

Z výše uvedených důvodů se sociální politika v kontextu daňové politiky na bázi principu subsidiarity jako podpůrný prostředek uplatňuje pouze pro skupiny obyvatelstva se středními a vyššími příjmy. Z tohoto důvodu lze tvůrcům daňové politiky v souvislostech se sociálními aspekty doporučit orientaci na poplatníky s nízkými příjmy.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

ODBORNÁ LITERATURA

BAILEY, S. J. *Veřejný sektor: teorie, politika a praxe*. Přeložil: Iva MATĚJKOVÁ. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. ISBN 80-86432-61-0.

KLIKOVÁ, Christiana a Igor KOTLÁN. *Hospodářská a sociální politika*. 4. vydání. Ostrava: Vysoká škola sociálně správní, 2017. ISBN 978-80-87291-21-4.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 6., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-841-3.

KREBS, Vojtěch a Jaroslava DURDISOVÁ. *Sociální politika*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2010. ISBN 978-80-7357-585-4.

POTŮČEK, Martin. *Veřejná politika*. Upr., dopl. a aktualiz. vyd. v českém jazyce. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2005. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-50-4.

SLANÝ, Antonín. *Makroekonomická analýza a hospodářská politika*. Praha: C.H. Beck, 2003. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-738-3.

TOMEŠ, Zdeněk. *Hospodářská politika: 1900-2007*. V Praze: C.H. Beck, 2008. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-002-7.

VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ, ed., 2018. *Daňový systém ČR 2018*. 14. aktualizované vydání. Praha: 1 VOX. ISBN 978-80-87480-63-2.

ŽÁK, Milan. *Hospodářská politika*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2006. ISBN 80-86730-042.

PRÁVNÍ PŘEDPISY

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

INTERNETOVÉ ODKAZY

Aktualizovaná Koncepce rodinné politiky, verze 29. května 2019

Zdroj: http://amsp.cz/wp-content/uploads/2019/07/Aktualizovan%C3%A1-1-Koncepce-rodinn%C3%A9-politiky-ma_KORNBCMLPJ69.pdf

Databáze rodin OECD. Dostupné z:

http://www.oecd.org/els/family/database.htm#public_policy

Public spending on family benefits (.xls). Dostupné z:

http://www.oecd.org/els/family/database.htm#public_policy

KALÍŠKOVÁ, Klára, 2017a. *IDEA Studie 7 2017 Podpora rodin s dětmi* [online] [vid. 2019-01-27]. Dostupné z: <https://idea.cerge-ei.cz/studies/2017-07-idea-pro-volby-podpora-rodin-s-detmi>

KALÍŠKOVÁ, Klára, 2017b. *IDEA Studie 14 2017 Rodinná politika ve volebních programech* [online] [vid. 2019-01-27]. Dostupné z: <https://idea.cerge-ei.cz/studies/2017-14-idea-pro-volby-rodinna-politika-ve-volebnich-programech>

ŠATAVA, Jiří, 2016a. *IDEA Studie 5 2016 Daňová podpora rodin s dětmi* [online] [vid. 2019-01-26]. Dostupné z: <https://idea.cerge-ei.cz/studies/2016-03-podpora-rodin-s-detmi-prostrednictvim-danove-davkoveho-systemu>

<https://www.anobudelip.cz/file/edee/2017/09/program-hnuti-ano-pro-volby-do-poslanecke-snemovny.pdf>

<https://www.cssd.cz/data/files/program-210x210-seda.pdf>

<https://www.czso.cz/csu/czso/cr/prumerne-mzdy-4-ctvrtleti-2019>

<https://www.kdu.cz/getattachment/f3c301fb-b96a-4915-87e4-6ad5713164a3/Volebni-program-2017-2021.aspx>

<https://www.kscm.cz/cs/nase-strana/program/volebni-program-do-ps-pcr-2017-2021>

<https://www.mpsv.cz/web/cz/socialni-pojisteni>

<https://www.ods.cz/volby2017/program>

<https://www.pirati.cz/program/psp2017.html>

https://www.starostove-nezavisli.cz/fmfile/0/files/STAN_program_17_final.pdf

<https://www.spd.cz/program>

POUŽITÉ ZKRATKY

DPFO – daň z příjmů fyzických osob

EET - elektronická evidence tržeb

HDP – hrubý hospodářský produkt

OECD – The Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj)

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická

ODS- Občanská demokratická strana

KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy

KDU – ČSL – Křesťansko-demokratická unie – česká strana lidová

STAN – Starostové a nezávislí

PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Celkové výdaje vybraných zemí OECD na rodinnou politiku podle formy podpory v procentech HPD v roce 2015. Výdaje na rodinnou politiku jsou vyjádřené jako podíl výdajů podle formy podpory na HDP. Výpočty zahrnují pouze výdaje, které jsou bezprostředně zaměřené na rodiny s dětmi.

	Celkem	Dávky	Služby	Daňové úlevy
Francie	3,68	1,51	1,43	0,74
Velká Británie	3,60	2,25	1,22	0,13
Švédsko	3,54	1,36	2,18	0,00
Maďarsko	3,53	1,73	1,24	0,57
Dánsko	3,44	1,36	2,08	0,00
Norsko	3,38	1,36	1,90	0,12
Lucembursko	3,37	2,51	0,86	0,00
Belgie	3,24	1,79	1,04	0,42
Finsko	3,11	1,41	1,70	0,00
Německo	3,06	1,09	1,13	0,84
Estonsko	2,96	2,01	0,81	0,14
ČESKÁ REPUBLIKA	2,91	1,50	0,54	0,87
Rakousko	2,68	1,95	0,69	0,03
Itálie	2,49	1,29	0,66	0,54
Slovenská republika	2,31	1,45	0,53	0,33
Irsko	2,27	1,64	0,57	0,06
Švýcarsko	2,22	1,22	0,50	0,50
Lotyšsko	2,13	1,28	0,85	0,00
Nizozemí	1,99	0,70	0,82	0,47
Polsko	1,86	0,78	0,75	0,33
Slovinsko	1,78	1,27	0,51	0,00
Litva	1,75	0,80	0,95	..
Portugalsko	1,50	0,74	0,46	0,31
Španělsko	1,36	0,51	0,72	0,12
USA	1,12	0,07	0,57	0,48
Řecko	1,03	0,93	0,10	0,00
Turecko	0,38	0,20	0,18	0,00

Poznámka: Tabulka byla vypracována na základě údajů dostupných z dokumentu Public spending on family benefits (.xls). Dostupné z:

http://www.oecd.org/els/family/database.htm#public_policy

ABSTRAKT

OLŠAROVÁ, Edita. *Sociální aspekty současné daňové politiky v České Republice*. České Budějovice 2020. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra etiky, psychologie a charitativní práce. Vedoucí práce Jaroslav Šetek.

Klíčová slova: daň, daň z příjmů, osvobození od daně, úleva na dani, sleva na dani, daňové zvýhodnění, sociální politika, volební program.

Cílem bakalářské práce je představit možnosti daňových úlev a slev na dani pro poplatníky daně z příjmů fyzických osob a podmínek pro jejich uplatnění. Ukázat provázání daňové a sociální politiky a také představit daňovou a sociální politiku jako součást předvolebních programů jednotlivých politických stran. Práce je koncipována pouze jako teoretická. V úvodu, pro lepší vhled do problému, se zabývám teorií zdanění, hlavní část se zabývá daní z příjmů fyzických osob a možnostem, jak tuto daň snížit. Na závěr analyzuji začlenění tématu daňové a sociální politiky ve volebních programech politických stran. Bakalářská práce je zpracována z dostupné odborné literatury, legislativních zdrojů a internetových stránek kompetentních institucí.

ABSTRACT

OLŠAROVÁ, Edita. *Social aspects of the current tax policy in the Czech Republic.*

České Budějovice, 2020. Bachelor thesis. The University of South Bohemia in České Budějovice. Faculty of Theology. Department of Ethics, Psychology and Charity Work.

Thesis supervisor: Jaroslav Šetek

Keywords: tax, income tax, tax exemption, tax credit, tax reduction, tax advantage, social policy, election program.

The aim of this bachelor thesis is to present the options concerning tax credits and reductions for taxpayers of personal income tax and conditions for their application. The aim is to show the connection between tax and social policy. This paper also introduces tax and social policy as a part of election campaigns. The thesis is drafted as a theoretical work. The introduction covers the theory of taxing for better insight into the topic. The main body of the thesis addresses personal income tax and possibilities for its reduction. The conclusion of the thesis analyzes incorporation of the tax and social policy into election campaigns. This thesis is based on available literature, legislative sources and web sites of competent institutions.